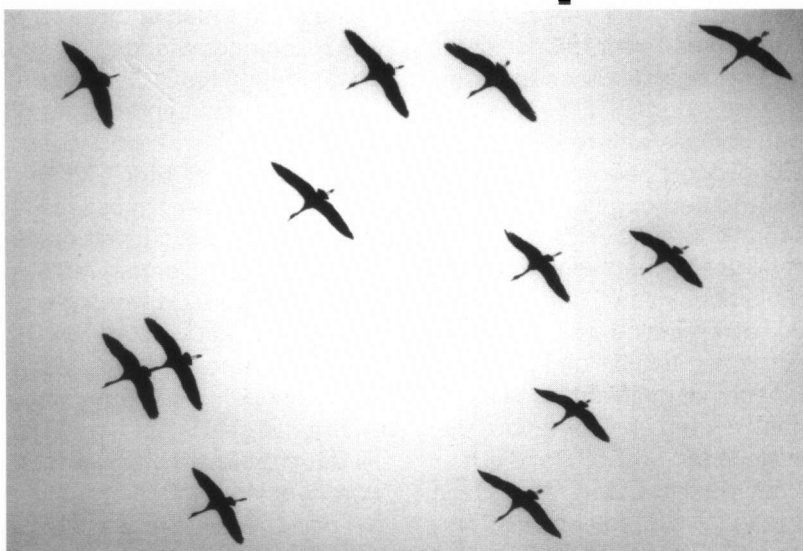

Drie leden van de Vogelwerkgroep hebben het initiatief genomen om af en toe een kortdurende reis over de grenzen te organiseren. In 1999 ging men in het najaar de vogeltrek in Turkije bekijken en op 3, 4 en 5 maart jl. ging de reis naar de kraanvogels van Lac du Der-Chantecoq in Frankrijk.

Rietje Veltkamp

Op zoek naar de kraanvogels van Lac du Der-Chantecoq

In het najaar verzamelt een deel van de kraanvogels uit Scandinavië op het Zweedse eiland Öland, voor ze de Baltische zee oversteken naar het Duitse eiland Rügen. Daar blijven ze enige weken. Ook kraanvogels uit Polen en Noord-Duitsland voegen zich bij de groepen, die verder trekken naar het zuiden. Soms kan men ze in met name oostelijk Noord-Brabant (De Peel) en Limburg waarnemen. Bij oostenwind kunnen hier de aantallen behoorlijk oplopen tot wel 25.000 stuks.

Als ze naar het zuiden vliegen pauzeren ze in het Noordoosten van Frankrijk, bij het Lac du Der-Chantecoq, waar ongeveer 5000 vogels achterblijven om te overwinteren. De overige kraanvogels, waarvan ook nog een klein deel 's winters in Zuid-Frankrijk blijft, vliegen verder via passen over de Pyreneeën en rusten in het Spaanse Laguna de Gallocanta. De grootste groep vliegt daarna verder naar de bossen en graslanden van Extremadura in Spanje. Sommigen gaan nog door tot Portugal en zelfs Noord-Afrika. In het vroege voorjaar vliegen ze weer terug naar hun broedgebieden en doen weer Lac du Der-Chantecoq aan om op krachten te komen. Bij tellingen in 1998/1999 liep de schatting van het totale aantal doortrekkende

Kraanvogels

Foto: Ricardo van Dijk

kraanvogels in Frankrijk op tot 100.000 ex.

Lac du Der-Chantecoq is het grootste kunstmatig aangelegde meer van Europa. Het is een onder water gezette vallei en dient als waterreservoir van de rivier de Marne. In het midden zijn eilandjes ontstaan waar kraanvogels veilig kunnen slapen. Op deze plaats, die van internationaal belang is, zijn in totaal ongeveer 270 soorten vogels geteld. De beverrat en allerlei vissoorten zoals regenboogforel, zeelt en meerval, hebben daar eveneens een leefgebied.

Het was op 3 maart vóór dag en dauw opstaan om met 24 reis-

genoten te vertrekken in zo weinig mogelijk auto's. De reis verliep voorspoedig ondanks hevige regenval. In de middag kwamen we aan in ons hotel in St. Dizier, op zo'n 25 km afstand van het meer. Nadat we snel de bagage in onze kamers hadden gebracht gingen we op pad met kijker en telescoop. Langs de weg naar het meer zagen we honderden omgewaaide bomen. Ontworteld met kluit en al of afgeknappt als luciferhoutjes. Indrukwekkend, dat nog zichtbare natuurgeweld, ontstaan door een storm die in de nacht van 27 op 28 december j.l. over Frankrijk raasde. De Fransen zijn inmiddels begon-

Kraanvogel met "lifters"

Tekening: Rietje Velkamp

nen met het opruimen ervan, een gigantische klus. Aangekomen op de dijk ontmoetten we ook andere leden van onze Vogelwerkgroep die op eigen initiatief waren gekomen.

In de namiddag kwamen de kraanvogels in lange lijnen of in V-formaties aangevlogen om te gaan rusten en slapen op de eilandjes, terwijl wij met ingehouden adem dit schouwspel bewonderden. Het geluid dat ze roepen tijdens hun vlucht, 'kruuie-krro kruuie-krro', kwam van alle kanten. De jonge vogels zijn te herkennen aan hun schrille kreten, lijkend op het geluid van mussen. Hierdoor is een oud volksgeloof ontstaan dat kleinere vogels de trek volbrengen op de rug van de groten. Een idee dat trouwens nog steeds leeft. Houtvesters in Finland hebben gezien dat een groep kraanvogels samen met kleine vogels neerstreek in een weiland. Volgens hen waren ze meegelift op de rug van de kraanvogels.

Kraanvogels zijn grote sierlijke vogels, rookgrijs van kleur. Ze lopen met waardige stappen. Tijdens de landing dalen ze

langzaam cirkelend, terwijl ze hun poten laten 'vallen'. We zagen ze hun dansen uitvoeren wat gebruikelijk is in het voorjaar, met opgeheven vleugels, hun halzen buigend en trompetterend.

Vóór het 's ochtends licht werd stonden we op en spoedden ons naar de dijk om ze te zien opstijgen tijdens de zonsopgang. En in de avondschemering bekeken we het dalen en landen. Overdag wandelden we en reden langzaam door de omgeving, waar we deze schuwe en daardoor oplettende vogels tegenkwamen op akkers en graslanden. Soms een paar, maar ook wel tientallen en honderden tegelijk, o.a. bij een vervallen boerderij met uitkijkpost, waar ze voorheen werden bijgevoerd. Kraanvogels eten van alles, zoals zaden, aardappels, maïs, maar ook kikkers, muizen, hagedissen en vissen. Vogels die hun eerste twee trektochten overleven maken een goede kans ouder dan 30 jaar te worden.

Kraanvogels zijn erg geliefd bij veel mensen en worden actief

beschermd. Wanneer ze bijvoorbeeld de Pyreneeën oversteken wordt het gebied afgehuurd door natuurbeschermers om zo illegale jacht te voorkomen. In verschillende gebieden zijn broed- en voederplaatsen aangelegd. Tijdens de trek worden ze vooral bedreigd door stropers, botsingen met elektriciteitsdraden en voedseltekort. De terugkeer van de kraanvogels na de winter wordt in Zweden zo belangrijk gevonden, dat door sommige families al vanaf het einde van de zeventiende eeuw is bijgehouden wanneer de vogels terugkwamen.

Verder was er tijdens onze excursie natuurlijk ook aandacht voor andere soorten. Zo lieten ondermeer de kleine en middelste bonte specht, grote zilverreiger, rode wouw, roodhalsfuut, slechtvalk, smelleken, visarend, ijsvogel en heldergele geelgorzen zich mooi zien en werden de zwartkop en de tjiftjaf al gehoord.

Zondagmiddag reden we huiswaarts om nog nagenietend ons verhaal te doen aan de thuisblijvers.

Literatuur

- De vlucht van de kraanvogels, Nicholas Hammond
- Vogels van Europa, Lars Jonsson
- Het Franse Kraanvogel Netwerk.

Kraanvogel

Foto: Ricardo van Dijk